prof. dr hab. Izabela Ceglińska
Akademia Muzyczna im. G. i K. Bacewiczów w Łodzi
Dziedzina: sztuki muzyczne
Dyscyplina: instrumentalistyka

OPINIA

Łódź. dn. 13.09.2019 r.

Zleceniodawca opinii

Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku, Wydział Instrumentalny, pismo z dnia 9.09. 2019 r., zlecenie podjęte na podstawie ustawy z dnia 14.03.2003 roku tekst jednolity o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 ze zmianami Dz. U. Z dnia 27.07.2005 r. nr 164, poz. 1365, art. 14 ust. 2 pkt. 2).

Dotyczy

uchwały Rady Wydziału Instrumentalnego, z dnia 10.09. 2018 r. w sprawie:

- wszczęcia, na wniosek mgr Adama Bruderka z dnia 9.09.2018 r., przewodu na stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka;

oraz

uchwały Rady Wydziału Instrumentalnego, z dnia 9.09. 2019 r w sprawie:

- wyznaczenia recenzentów.

Zgodnie z ustawą ustawy z dnia 14.03.2003 roku tekst jednolity o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 ze zmianami Dz. U. z dnia 27.07.2005 r. nr 164, poz. 1365, art. 14 ust. 2 pkt 2), Rada Wydziału posiadała uprawnienia do prowadzenia przewodu doktorskiego na stopień doktora w dziedzinie sztuk muzycznych, w dyscyplinie artystycznej - instrumentalistyka.

Do pism, które otrzymałam od Dziekana Wydziału Instrumentalnego, powiadamiającego mnie o wszczęciu postępowania doktorskiego i wyznaczeniu mojej osoby na recenzenta tegoż postępowania, została dołączona dokumentacja z posiedzeń Rady w dniach 10.09.2018 r. i 9.09. 2019 r., zawierająca :

- uchwałę o wszczęciu przewodu doktorskiego i wyznaczeniu promotora;
- uchwałę o wyznaczeniu recenzentów pracy doktorskiej (w tym mojej osoby);
- wyciągi z protokołów posiedzeń Rady Wydziału, zawierające wyniki głosowań w sprawie wszczęcia przewodu i wyznaczenia promotora oraz wyznaczenia recenzentów;
- protokoły Komisji Skrutacyjnych z przeprowadzonych głosowań;
- listę członków Rady Wydziału, zaliczanych do minimum kadrowego w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka;
- listę obecności członków Rady Wydziału na posiedzeniu w dniu 10.09.2018 r.;
- listę obecności członków Rady Wydziału na posiedzeniu w dniu 9.09.2019 r.
- opinię promotora.

Liczba uprawnionych członków Rady w dniu 10.09.2018 r. wynosiła 20 osób, obecnych na posiedzeniu było 18 uprawnionych członków Rady. Oddano 18 głosów ważnych: za wszczęciem było 18 głosów, głosów wstrzymujących się i przeciwnych nie było. Na posiedzeniu w dniu 9.09.2019 r. liczba uprawnionych członków Rady wynosiła 21 osób, obecnych na posiedzeniu było 15 uprawnionych członków Rady. Oddano 15 ważnych głosów: za wyznaczeniem mnie jako recenzenta oddano 15 głosów „tak", głosów wstrzymujących się i przeciwnych nie było.

W chwili podjęcia uchwał quorum głosujących zostało zachowane.

Niniejszym stwierdzam, że Rada Wydziału Instrumentalnego AM w Gdańsku podjęła prawomocne uchwały: o wszczęciu przewodu doktorskiego na stopień doktora w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej - instrumentalistyka oraz wyznaczenia mnie jako recenzenta pracy doktorskiej mgr Adama Bruderka zgodnie z ustawą z dnia 14.03.2003 r. art. 14 ust. 2 pkt 2.

Podstawowe dane o Kandydacie:

Pan Adam Bruderek urodził się 18.07.1991 roku w Szczytnie. W 2010 roku zakończył naukę w Państwowej Szkole Muzycznej I i II st. w Olsztynie w klasie skrzypiec Doroty Obijalskiej oraz został absolwentem I Liceum Ogólnokształcącego im. Adama Mickiewicza w Olsztynie. W 2015 roku z wyróżnieniem ukończył studia magisterskie w klasie skrzypiec prof. Krystyny Jureckiej i dr Anny Wandtke – Wypych oraz w klasie kameralistyki prof. Anny Prabuckiej - Firlej w Akademii Muzycznej im. St. Moniuszki w Gdańsku. Jest On laureatem konkursów skrzypcowych, m.in.: III nagrody na V Konkursie Skrzypcowym Polski Północnej

w Gdyni (2004 r.), I nagrody na III Regionalnym Konkursie Skrzypcowym Uczniów Szkół Muzycznych II stopnia w Olsztynie (2007 r.). Swoje umiejętności gry na skrzypcach kształcił także na kursach mistrzowskich pod kierunkiem profesorów: Zakhara Brona, Pierre'a Amoyal'a, Tomasza Tomaszewskiego, Michaela Vaimana, Edwarda Gracza, Krzysztofa Jakowicza, Elmira Darvarova. Wraz z kwartetem fortepianowym AKME był uczestnikiem oraz laureatem wielu konkursów muzyki kameralnej: IV nagroda oraz trzy nagrody specjalne, w tym nagroda publiczności na IV Międzynarodowym Konkursie Muzyki Kameralnej im. Sergiusza Taniejewa w Kałudze (Rosja, 2011 r.), III nagroda na VI Międzynarodowym Konkursie Muzyki Kameralnej im. Johannesa Brahmsa w Gdańsku (2012 r.), uczestnictwo w półfinale na 19. Międzynarodowym Konkursie Muzyki Kameralnej w Poertschach (Austria, 2012 r.). W 2014 r. w duecie z pianistą Arkadiuszem Godzińskim zdobył I nagrodę w kategorii muzyki kameralnej na 13. Międzynarodowym Konkursie „Don Vincenzo Vitti" w Castellana Grotte (Włochy). We wrześniu 2015 ten sam zespół zakwalifikował się do rundy finałowej I. Międzynarodowego Konkursu Muzyki Kameralnej im. Ludwiga van Beethovena w Lusławicach. W 2018 r. wraz z Janem Lewandowskim oraz Danielem Ziomko w trio fortepianowym został laureatem Grand Prix na IV International Youth Music Competition „With Music Through Europe" w Wilnie w kategorii muzyka kameralna. Od września 2014 r. jest zatrudniony w Polskiej Filharmonii Bałtyckiej im. Fryderyka Chopina w Gdańsku na stanowisku skrzypka w orkiestrze symfonicznej. Od kwietnia 2016 r. jest także pracownikiem Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej I i II st. im. Feliksa Nowowiejskiego w Gdańsku, w której pełni funkcję nauczyciela gry na skrzypcach.

Adam Bruderek prowadzi także działalność koncertową. W latach 2010 – 2018 wziął udział w 40 koncertach: solowych, kameralnych (w duecie z fortepianem, w trio i kwartecie fortepianowym), a także w orkiestrze kameralnej, wykonując różnorodny repertuar. Koncertował w Polsce: w Gdańsku, Jastrzębiej Górze, Jastarni, Sopocie, Kolbudach, Gdyni, Elblągu, Szczytnie, Bytowie, Warszawie, Olsztynie, a także w Estonii (Tallin) i we Włoszech (Amfiteatr w Piegaro).

Jako nauczyciel skrzypiec w O.S.M. I i II st. im F. Nowowiejskiego w Gdańsku Adam Bruderek odnosi także sukcesy. Jego uczniowie zdobywają nagrody i wyróżnienia, biorąc udział konkursach i przesłuchaniach o zasięgu regionalnym, makroregionalnym i ogólnopolskim.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

Praca doktorska mgr Adama Bruderka pod tytułem :

„Styl amerykański w muzyce XX wieku na przykładzie sonat na skrzypce i fortepian Charlesa Ivesa, Aarona Coplanda i Johna Corigliano"

składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku elektronicznym (płyta CD) oraz opisu, łącznie stanowiących pracę pod wymienionym tytułem.

Dzieło artystyczne obejmuje następujące utwory na skrzypce i fortepian:

- ***II Sonatę na skrzypce i fortepian*** **Charlesa Ivesa**
- ***Sonatę na skrzypce i fortepian*** **Aarona Coplanda**
- ***Sonatę na skrzypce i fortepian*** **Johna Corigliano**

Po zapoznaniu się **I częścią pracy doktorskiej** czyli z dziełem artystycznym, którego program jest efektem przemyślanego doboru i zawiera bardzo interesujące kompozycje na skrzypce i fortepian kompozytorów amerykańskich XX wieku, można stwierdzić, że ogromną wartością tego dzieła artystycznego jest utrwalenie na płycie CD utworów o wielkiej wartości artystycznej, charakterystycznych dla muzyki amerykańskiej, których przygotowanie i interpretacja wymagała od Doktoranta i towarzyszącej mu Pianistki dużo pracy i zaangażowania. Dzięki pomysłowi mgr Adama Bryderka wyboru tematu rozprawy doktorskiej, mamy okazję zapoznać się z nimi dokładniej i wsłuchać w głębię ich przekazu. Dzieło artystyczne jest nierozerwalnie połączone ze opisem..

II Sonata na skrzypce i fortepian Charlesa Ivesa to utwór niezwykle trudny zarówno dla wykonawcy jak i odbiorcy, pełen skrajnych emocji, cytujący i przetwarzający w swej fakturze elementy rdzennej muzyki amerykańskiej. Składa się ona z trzech części, którym kompozytor nadał tytuły, nawiązujące do materiału melodycznego, z którego Ives czerpał pomysły. Kompozytor nie ogranicza się w swojej inwencji do podporządkowania koncepcji utworu jakiejś konkretnej formie nawiązującej do europejskich zasad. Partie obu instrumentów czasami uzupełniają się, a czasami stanowią całkiem odrębne linie melodyczne, które prowadzone równolegle wydają się być całkowicie niezależne i odmienne, można byłoby powiedzieć - niepasujące do siebie. Interpretacja staje się bardzo trudna i skomplikowana, aby samemu zrozumieć intencję kompozytora i zainteresować słuchacza. Jednak zarówno Doktorant jak i towarzysząca mu Pianistka bardzo dobrze

wywiązali się z tego zadania, starając się szczególnie podkreślić charakterystyczne cechy, nawiązujące do rdzennej muzyki amerykańskiej.

Sonata na skrzypce i fortepian Aarona Coplanda to dzieło także trzyczęściowe, utrzymane w zupełnie innym charakterze niż Sonata Ch. Ivesa. Kompozytor korzysta tu całkowicie z własnych pomysłów, które zarówno pod względem rytmicznym jak i melodycznym ukazują nam nowatorstwo amerykańskiej muzyki skrzypcowej XX wieku. W **I części** Doktorant w bardzo ciekawy sposób prowadzi tu wiolinistyczną narrację, która swą śpiewnością czasami musi przeciwstawiać się bardziej zróżnicowanej rytmicznie partii fortepianu, aby wreszcie wkroczyć na drogę współzawodnictwa o ważniejszą rolę. Charakterystyczne dla pierwszej części są też dłuższe solowe fragmenty partii skrzypiec, które Doktorant zinterpretował w sposób bardzo interesujący i zrozumiały.
II część niezwykle spokojna w charakterze, przerywana jest czasami motywem rytmiczno-melodycznym wywodzącym się z I części. Fragment środkowy charakteryzujący się jakby naprzemiennym prowadzeniem swoich partii – skrzypce powtarzają dźwięki po fortepianie z opóźnieniem, budując coś w rodzaju kulminacji, aby potem powrócić do charakteru z początku części. Artyści z niezwykłym wyczuciem intencji kompozytora, stworzyli swoją własną interpretację
Część III jest utrzymana na początku w bardzo żywym i żartobliwym charakterze, niezwykle przejrzysta rytmicznie. W późniejszych fragmentach zmienia się jej charakter na bardziej śpiewny, aby potem znowu stać się lżejszą i wesołą. Te zmiany nastroju pojawiają się kilkakrotnie, co powoduje, że zróżnicowany charakter tej części staje się bardzo interesujący i inspirujący zarówno dla wykonawców jak i słuchaczy. Zaskakujący zdaje się być niezwykle spokojny i stonowany koniec Sonaty.
Zarówno Doktorant jak i towarzysząca mu Pianistka w sposób precyzyjny i zrozumiały oddali w swej interpretacji wszystkie szczegóły artykulacyjne, brzmieniowe, rytmiczne i agogiczne.

Sonata na skrzypce i fortepian Johna Corigliano to dzieło o niezwykłym kolorycie i bogactwie brzmieniowym, przekazujące skrajne emocje, a jednak zrozumiałe dla słuchacza chyba najbardziej z tych trzech omawianych w niniejszej dysertacji Sonat. W moim odczuciu w I części możemy odnaleźć drobne podobieństwa do charakteru Koncertu skrzypcowego Igora Strawińskiego. Charakter części II niezwykle romantyczny, a fragmentami wręcz dramatyczny daje ogromne możliwości do operowania zróżnicowaną

barwą, co Doktorant znakomicie wykorzystał i przekazał w swej interpretacji. Pewien niedosyt pozostawia mi trochę zbyt szeroka i lekko rozchwiana wibracja, wpływająca na intonację.

Część III zaczyna się w mrocznym barwach i improwizacyjnym charakterze. Skrzypce przejmują linię melodyczną partii fortepianu doprowadzając do kulminacji, którą przejmuje w dalszym ciągu fortepian, wprowadzając do niezwykle interesującej kadencji skrzypiec, po której w dynamice piano powraca znowu fortepian i tak część ta spokojnie dobiega końca. Całe bogactwo brzmieniowo – barwowe jak i dynamiczne zostało w pełni przedstawione przez Doktoranta i towarzyszącą mu Pianistkę.

Część IV w charakterze zdaje się być niezwykle pokrewna do groteskowego charakteru muzyki Dymitra Szostakowicza (mam tu na myśli „Preludia" w transkrypcji Cyganowa). Nie można się tu oprzeć także wrażeniu nawiązania do stylistyki „moto perpetuo" ze względu na szybkie szesnastkowe przebiegi. Komicznego charakteru nadają jeszcze żartobliwe przednutki w partii skrzypiec. Część środkowa *Sonaty* niezwykle śpiewna w charakterze, pełna długich fraz granych legato, gdzie partie obu instrumentów uzupełniają się wzajemnie. Pojawia się tutaj przez chwilę wspomnienie tematu z cz. II. Potem wraca część szybka i jeszcze raz wolna. Całość kończy brawurowa coda. Zarówno Doktorant jak i towarzysząca mu Pianistka znakomicie wywiązali się ze swojego zadania i stworzyli niezwykle ciekawą interpretację tego dzieła.

Przygotowane przez Pana mgr Adama Bruderka dzieło artystyczne, ukazuje nam niezwykłą różnorodność stylistyczną twórczości na skrzypce i fortepian amerykańskich kompozytorów XX wieku. Po wysłuchaniu CD, mogę stwierdzić, iż Doktorant nasycił te interpretacje cechami swojej osobowości i nadał im własny, indywidualny charakter. Słuchając całości płyty odnoszę jednak wrażenie, że każda Sonata została nagrana w nieco innych ustawieniach dynamicznych. Zapoznając się z dziełem artystycznym Kandydata, muszę podkreślić wspaniałą współpracę i twórczą atmosferę panującą pomiędzy skrzypkiem, a współtowarzyszącą mu Pianistką – prof. dr hab. Anną Prabucką – Firlej. Artyści inspirowali się wzajemnie.

Część II pracy doktorskiej - *Opis dzieła* - jest opracowana w sposób szczegółowy i zrozumiały, uwzględniający wszystkie niezbędne etapy pracy nad dziełem artystycznym. Składa się ze *Wstępu,* trzech *Rozdziałów, Podsumowania, Bibliografii* zawartych w spisie treści oraz *Źródeł on – line, Spisu przykładów i Summary*, które nie zostały umieszczone w spisie

treści. Informację o I części pracy doktorskiej czyli o tym co dokładnie wchodzi w skład dzieła artystycznego zapisanego na nośniku CD możemy odnaleźć na nadruku płyty, przytwierdzonej do okładki. Nie ma jednak tam danych dotyczących terminu nagrania, ani nazwiska reżysera dźwięku, który tego nagrania dokonał. Do pracy nie została także dołączona płyta CD z elektronicznym zapisem opisu dzieła.

Wstęp wprowadza nas w zakres badań prowadzonych przez Autora. Niestety nie ustrzegł się On błędu – nie zachował obiektywizmu wygłaszania poglądów, pisząc w swoim imieniu, co w tego rodzaju dysertacji nie powinno mieć miejsca.

I Rozdział przedstawia nam ogólny opis amerykańskiej kultury muzycznej, jakże innej od tej europejskiej, począwszy od II połowy XIX wieku na końcu XX kończąc. Doktorant opisuje amerykańską twórczość okolicznościową i rozrywkową, a także profesjonalną muzykę artystyczną.

W **Rozdziale II** niepotrzebnym wydaje się być krótki wstęp, sugerujący czytelnikowi o co w nim chodzi, napisany znowu subiektywnie przez Autora. Tytuł rozdziału, to *Sonaty na skrzypce i fortepian* jest bardzo ogólny i nieprecyzyjny. Na szczęście tytuły podrozdziałów odnoszą się kolejno do trzech kompozycji, będących przedmiotem tej dysertacji. Doktorant omawia je przez pryzmat biografii i sylwetek kompozytorów, następnie odnosi się do ich twórczości i stylów kompozytorskich, aby wreszcie przeprowadzić analizę i opisać każdą z nich. Najmniej szczegółowa i nieco pobieżnie potraktowana została przez Doktoranta Sonata Aarona Coplanda. Pozostałe analizy są przeprowadzone we właściwy sposób i z większą dbałością o szczegóły.

Najważniejszy **III Rozdział** podejmuje próbę opisania cech amerykańskiego stylu Sonat skrzypcowych Ch. Ivesa, A. Coplanda i J. Corigliano. Autor ukazuje nam podobieństwa i różnice, jakie występują między nimi i analizuje je teraz nie pod względem formalnym, ale pod kątem ich związków z muzyką amerykańską. W utworach tych możemy odnaleźć konkretne cytaty melodyczne, albo dopatrzyć się cech stylu amerykańskiego w melodyce wynikającej z indywidualnej inwencji kompozytora. Wnioski wysnuwane przez Doktoranta są prawidłowe i w pełni udowadniają zawartą w temacie tej dysertacji tezę. Pewnym kłopotem dla Doktoranta okazała się pisownia małych i wielkich liter, a konkretnie chodzi tu pisownię słowa Sonata, jeśli odnosi się ono do konkretnego dzieła muzycznego, a nie do nazwy formy. Autor nie wykazał tu konsekwencji i wprowadził nieco bałaganu. Czasami pisał właściwie, a czasami z małej litery.

Konkluzja

Praca doktorska Pana mgr Adama Bruderka, porusza niezwykle interesujący temat, dotyczący określenia stylu amerykańskiego w twórczości kompozytorów amerykańskich XX wieku Ch. Ivesa, A. Coplanda i J. Corigliano, na przykładzie ich Sonat skrzypcowych, które zdobywają coraz większą popularność w Europie. Podjęcie tego tematu przez Doktoranta jest ważne dla polskiej wiolinistyki i polskiej kultury muzycznej. Uważam, że mimo pewnych niedociągnięć edytorskich, które nie wpłynęły jednak na merytoryczną wartość pracy, ma ona znaczący wpływ zarówno na rozwój dyscypliny artystycznej – instrumentalistyki, reprezentowanej przez Doktoranta, jak i na całą dziedzinę sztuk muzycznych.

Niniejszym stwierdzam, że Doktorant wykazał się głęboką wiedzą teoretyczną, a także umiejętnościami prowadzenia samodzielnej pracy artystycznej, rozwiązał zatem założone w temacie zagadnienie artystyczne i spełnił tym samym wymagania art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14.03.2003 roku.

Stawiam wniosek o jej przyjęcie.

Prof. dr hab. Izabela Ceglińska